

Ötszáz kilométer gondja

Pestig elérne, meg vissza, és még innen is nyújthatnánk a maradékot ki, Szabadkára, s újra csak visszafelé kanyaríthatnánk a végét a Széchenyi tér irányába — ha egy csókgyóvá akarnánk összerakni azt a vízvezeték-rendszert, amely Szeged alatt behálózza az utcákat. S még ez is csak a fogyasztók közelébe iuttató — így mondja a szakember — „közvezeték”, amelyről a házba, lakásba, kertbe vivő csövek leágaznak. No, de csak játszunk a gondolattal, mert nemhogy összerakni-ki-egyesíteni, hanem így „göriben” megtartani sem gyerekjáték ezt az életadó rendszert, melynek — csaknagya ne lehessen emberi hasonlatokkal élni — hét szive van. Hét gépház — az a hét pedig hetven kútból szívja az éltető nedűt. S hogy miért nehéz ezt a rendszert kezelni? Mert már jóval túl van a nyugdíj-korhatáron.

— Szegeden 1902 óta van vízvezeték, s a mai csőhálózatnak még sok helyütt a régi, nyolcvan éves elemei szálítják a vizet a föld alatt — mondja Szilárdy László, a Szegedi Vízművek és Fürdői Vállalat főmérnöke.

— Néha a föld felett is... — Elég baj az, amikor már látszik, s nem is biztos, hogy mindig ott a hiba, ahol a víz feltör az útburkolaton. Amíg a húsz centiméteres kavics-, a félméteres beton- és a tizenöt centis aszfaltreteg át-törve a felszínre ér, bizony sokszor métereket „setál”. Így aztán nem csodálkozhatunk, hogy volt olyan hibajavításunk, amelyik 50—60 ezer forintba került.

— Kinek?

— A vízműveknek. Az utat is nekünk kell helyreállítani.

— Hányszor csöng a hibabejelentő telefon naponta?

— Inkább éves adatot mondok: jó kétezer alkalommal bontunk — hogy javítsunk.

— Hány dolgozó foglalkozik karbantartással?

— Ötszáz.

— Ha az előbbi számot elosztom egy évre, átlagban napi öt hiba jön ki. Hibaként száz ember. Mégis van fogyasztó, aki hiába várja... — Ha ez csak számolás kérdése lenne! Sajnos, a hibák a legváratlanabb időben és persze „ütemezésben” fordulnak elő. Volt olyan helyünk, ahonnan be sem jöttek a szerelők, mert szinte egyik hiba a másikat érte. Ezt aztán megújítjuk és — ahogyan az anyagok engedik — kicseréljük a vezeték-eket. De ez már beruházás!

A főmérnök szobájában afféle tárgyi bizonyítékként a „csőrepedésekben” leginkább ludas elemek, az elágazást biztosító csőbilincsek sorakoznak. Amit mi, vízszivárgást észlelve, csőrepedésnek mondunk, legtöbbször nem a vezeték repedése, kilyukadása miatt keletkezik. Az összekötő csőbilincsek önmagukért beszélnek: az egyik végén hüvelyujjnyi vastag acélívet a másik felén tübe lehetne fűzni. Megette a rozsdá. Ha az évi 40—45 millió forintos hálózattartásra gondolok, megkocskoztatom, tán akkor is megérné hosszabb távon, ha ezek a bilincsek aranyból lennének. Na, de hát most éppen rövid távon nincsen aranyralónk. Annál kisebbre sem, mint egy csőbilincs.

Van viszont műanyag! Erre cseréljük ugyanis az elöregedett vascsöveket, és a ridegebb, repedésre, törésre hajlamos eternit csöveket. A kemény műanyag cső eredeti gyártója, egy NSZK-cég, 100 évi garanciát vállalt az anyagért. Ezt most már mi gyártjuk. Itt-ott gyári hibával, így aztán még ezután sem képezik át a szerelőket mondjuk virágkertészeknek; még nem telt le a száz év, de már voltak kirepedt, ki-

pukadt műanyag csöveknél javítani.

De végül is, attól még, hogy imitt-amott kilyukad a cső, azért mégiscsak naponta több tízezer kilométer vizet továbbít ez az ötszáz kilométernyi hálózat. Mikor, mennyit!

Legutóbb, június 3-án a legtöbbet, 91 ezer 439 köbmétert, a legkevesebbet pedig június 19-én: 63 ezer 302 köbmétert nyit. Amennyire szükségünk van. Azt pedig a gépészeti osztály jelzőkészülékei — a vízellátás kiegyenlítését szolgáló víztornyokkal összeköttetésben — a nap minden percében mutatják, ahol Matuska János ellenőrzi. Akár ezeket is bekapcsolhatnánk a tévé közvéleménykutató hálózatába; az esti csúcspontnál néha ugrásszerűen emelkedik a víz szintje, ha megkezdődik a krimi. Addigra megfűrdött a kedves fogyasztó és elzárta a vízcsapot. Jó példát reméltünk a világbajnokság közvetítéseiben. Nem jött be: biztosan csak a férfiak rohannak a képernyő elé. Az asszonyok meg moshatnak.

Ilyenkor nyáron, a nagy melegben, kísértő rém a vízkorlátozás. A vízművek főmérnöke szerint az eddigi legnagyobb — a 91 ezer köbméter fölötti — fogyasztást is megerősítés nélkül biztosította a vízhálózat, s ennél nagyobbra az idén aligha lehet számítani — hiszen, ha kánikula lehet is, kevesebb locsolóvizet használnak a kertekben, mint a palántázás utáni kora nyári időszakban. Am ha mégis szükség lenne rá, elrendelheti a városi tanács a korlátozást. A vízmű elkészítette az ehhez szükséges tervet.

Ha ez csak terv marad, jó, de addig is megszűvelendő; ahol lehet, takarékoskodjunk. S ne a házfal hűtésére pocsékoljuk a drágán megtermelt vizet!

I. Zs.

A szövetkezeti tanács ülése

A hatvanadik nemzetközi szövetkezeti nap alkalmából — Rév Lajos elnökletével — Szolnokon megtartotta szombaton soros és egyben ünnepi ülését az Országos Szövetkezeti Tanács.

Megnyitó beszédében Rév Lajos kiemelte: a magyar szövetkezetek az elmúlt év végén lezajlott kongresszusaiakon meghatározták céljait, megújították vezetőseiket és azóta még eredményesebben munkálkodnak társadalmi-gazdasági feladataink megvalósításán.

Az ülés résztvevői ezt követően a szövetkezetek jogi szabályzatának továbbfej-

lesztésére előterjesztett javaslatokat vitatták meg. Az Országos Szövetkezeti Tanács szombati ülésének vitájában felszólalók mindenekelőtt azt vizsgálták, hogy az önálló vállalati működéshez szükséges megalapozott döntéseket milyen módon lehet a legkörülményesebben és a leggyorsabban meghozni. Ugyanígy foglalkoztak azzal is, hogy a szövetkezeti tagok érdekeltsége, döntésekben való részvétele hogyan fokozható. Az OSZT felkérte az Igazságügyi Minisztériumot, hogy a vita alapján át dolgozott javaslatot az ősz

folyamán terjessze az illetékes kormányzati szervek elé.

Az OSZT végül megvitatta a Szolnok megyei szövetkezeti szövetségek megyei bizottsága által készített beszámolót a különböző rendeltetésű megyei szövetkezetek együttműködéséről, és a bizottság ennek érdekében kifejtett munkájáról.

Az ülést követően a tanácskozás résztvevői meglepetésként a szolnoki Skála utcát, ahol a megyei ipari szövetkezetek termékeit mutatták be, árusítással egybekötve. (MTI)

VITA Mennyit ér a diploma?

Szervezés és egyéni alkalmazkodás

Remélhetőleg senki sem hiszi, hogy a diploma értéke mérhető lenne pusztán a megszerzésbe fektetett, vagy az általa megszerezhető anyagi eszközök mennyiségével. E visszatérőnek ítélt számok azonban mindenképpen egyfajta jelzésül szolgálhatnak. Társadalmunk értékítéletét tükrözik azzal, hogy egy átlagos felsőfokú végzettségű szellemi munkatárs életkeresete 35 százalékkal haladja meg a fizikai dolgozóét. Hirt adnak a kereslet-kínálat viszonyai közepette kialakult munkatatói értékrendről akkor, amikor a két csoport gyakorlati idő függvényében vett kereset alakulását vizsgáljuk: a 30. életév alatti diplomások keresete még 20 százalékkal elmarad a hasonló korú fizikai csoporttól. Tíz évvel később már a felsőfokú végzettségűek vezetnek 35 százalékkal, a nyugdíjazás előtt álló korosztálynál pedig több mint 80 százalékkal.

egyképpen hazánkban a hosszú távú népgazdasági tervezés, a szakmberszükséglet és a közoktatás-tervezés szerves összekapcsolása teremti meg. A másik alapot az egyéni alkalmazkodás jelenti.

A felsőfokú végzettségűek szakmunkaerő-szükséglet és beiskolázás tervezése népgazdasági szinten folyik. Ezekben a tervekben a területi elv érvényesítésének (a várható foglalkoztatási helyről, vagy annak környékéről való beiskolázásnak) néhány erőteljes kísérlettel élték ki a jelenlegi lét-jogosultsága. Sőt, egyes tervezők irracionálisnak minősítik ennek felvetését is. Szinte elkerülhetetlen, hogy az országos szinten kimunkált tervek megvalósítása során területi aránytalanság — egyes tájegységeknél jelentős szakemberhiány, másutt felesleg — keletkezzen. A probléma így egyoldalú megközelítésben elkeserítőnek mutatkozhat. Figyelembe kell azonban vennünk egy lényeges elemet, mely a társadalmi tényekre jellemző a kölcsönös alkalmazkodás követelményét. Esetünkben azt, hogy egy adott és a fejlődés következtében folyamatosan változó munkahelyi szerkezetbe való beilleszkedés — a zavartalan munkabárállás — megfelelő társadalmi, gazdasági tervezés és szabályozás mellett is feltételezi az egyéni alkalmazkodást. Jobb esetben úgy, hogy a felsőfokú pályára készülő valós hosszútávú egyéni érdekeiket (elhelyezkedési, kereseti, önmegvalósítási stb. lehetőségeiket) szem előtt tartva döntenek a továbbtanulási irányról és választásukban nem az oktatási intézmény közelsége lesz a döntő motívum — pusztán azért, hogy a néhány éves képzési idő alatt megszokott, kedvelt környezetben tudjanak maradni. Rosszabb esetben — a rövidtávú egyéni érdekek előterbe állításakor — a végzés utáni alkalmazkodás már nagyobb áldozatokat kíván. A képző intézmények székhelyén és környékén kialakult telítettségű állapot következtében a pályakezdők egy részének vagy el kell hagynia nagyvárosi lakóhelyét, vagy amennyiben ezt nem vállalja, a kényszer-alkalmazkodás másik formáját választva (mint a vitaindítóban említett példák is mutatják) végzettségétől eltérő, alacsonyabb iskolázottsági igényű munkakört kell elfogadnia.

mista és főiskolás ifjúságnak legalább 12—13 százaléka döntött a jelzett rövidtávú érdekek alapján; megfontolatlanul olyan pályát választva, melyeknél maguk is ismerhették a megyén belüli elhelyezkedés majdnem „reménytelen” kilátásait. Eközben — mint látni fogjuk — jónéhány diplomás területnél többszörös álláshelykínálat várja a megyében vagy éppen Szegeden a végzősöket.

Területünkön az ésszerűbb pályaválasztás és szakember-gazdálkodás megalapozása érdekében rendszeresen foglalkozunk távlati szakmberszükségleti előrejelzéssel. A prognózisok összeállítása során szerzett tapasztalataink jelentős belső aránytalanságokra mutattak rá. Csongrád megyében a nem képzettségüknek megfelelő munkakörben foglalkoztatott diplomások aránya — munkáltatói megítélés szerint — valamivel alacsonyabb az országos átlagnál. Műszaki főiskolát és agrártudományi egyetemelt végzett munkavállalóink 4 százaléka, műszaki egyetemi, közgazdaságtudományi és gazdasági főiskolai végzettségű dolgozóink 8 százaléka, mezőgazdasági üzemmérnökeink és tudományegyetemi végzettségű keresőink 11 százaléka képzettségétől eltérő munkakörben dolgozik. Ezzel párhuzamosan a gazdasági főiskolai végzettséget igénylő munkakörök 59 százaléka, a közzgazdasági munkahelyek fele, a különféle üzemmérnöki területek több mint egyharmada és a mérnöki állások 14 százaléka nem megfelelő képzettségű dolgozóval van betöltve! Felsőfokú végzettségű szakemberhiányunk megközelíti a 2500 főt.

A megye ifjúságának felsőfokú továbbtanulási irányultsága és beiskolázási szerkezete eltér területünk jelenlegi és távlati igényeitől. A szükségstől jóval kevesebben jelentkeznek és nyerne felvételt a különféle gazdasági jellegű felsőoktatási intézményekbe és műszaki egyetemekre. Túlzott az orientáció valamennyi Csongrád megyei székelyű egyetem és főiskola felé.

Mindezek nem adtak választ a vitaindító fő kérdésére: mennyit ér a diploma? Hozzászólásomban a vélt leértékelődés egyik okára, az egyéni alkalmazkodás kiküszöbölhető hibájára kívántam felhívni a figyelmet.

DR. CSÁNYI MÁTYÁS,
a Csongrád megyei Tanács VB Munkügyi Osztályának vezetője

Ecsetek és emberek

Propilén, söрте, bogrács

A serdületlen gyermekek felettébb pimaszok, de persze megbocsáthatóan, mert pimaszságuk forrása többnyire mérhetően kíváncsiságuk. A minap azt kérdeztek tőlem, igaz-e, hogy a makarónit úgy készítik, hogy vesznek egy lyukat, s tészával körbeöntik. Ezen még csak somolyogtam. Am amikor azt kérdezték, mi módon áll elő egy ecset, töprengővé váltam.

Az ecsetek szegedi gyárában az üzemvezető fiatal ember, s fiatalos lendülettel kezd nekem magyarázni.

— Az ecsetnek most kelte van, nem tudunk annyit gyártani, amennyit az amerikai megrendelő igényelne.

— Csodaecsetet gyártanak?

— Csodálatosan olcsó ecsetet.

— Propilén helyettesíti a sörtét — magyarázza az üzemvezető, s aprócska irodája faláról le is vesz egyet az ott díszlő ecsetekből. — Ó az.

— Mostanság inkább a természetes anyagok reneszanszáról hallani sokat — mondom.

— A hagymányos ecsetekhez Kínából importáljuk a sörtét. Abból jobb minőségű termék állítható elő, persze az ára is magasabb.

— Spórolunk — ezt a több évtizede itt dolgozó szakmunkás mondja, aki a kedvemért beindítja a hüvelygyártó automatát. — Tulajdonképpen fémzalagot kellene használni, de mi hulladékból gyártjuk az ecsetek fémhüvelyét. Kevésbé termelékeny így a munka, de

kisebb az önköltség. A gép pedig... (Üzemi körsétánk következő állomásán kiderül, mire is célzott.)

Hat asszony, hat munkafolyamat, s hatan csak nyolcvan százalékát termelik annak műszakonként, mint a gép, amelynek most szerelik össze a testvérét, ez a berendezés kónuszos, azaz hogy csakugy alakúra varázsolja a fémlapokat.

Amíg mindezt elmagyarázzák nekem, eltelik némi idő, s megérkezik közben a művezető, aki már a harmadézas évek végén is itt dolgozott. Surbankó kölyök volt, és bármilyen hihetetlen a ma ifjú olvasójának, nehéz fizikai munkával kereste a kenyerét. Ő fűtötte a hajdani gőzkazánt.

— Sok minden változhatott itt azóta — mondom az igazán fiatalos mesternek, aki az év végén vonul majd nyugdíjba.

Először csak ennyit mond: — Húha!

Másodszorra megismétli a sóhajt, de aztán el is magyarázza, mire gondol.

— Régen itt minden fából készült. faesztergák dolgoztak, fafűrők. Nézzen körül most... — Ezt teszem. Az ecsetgyártásban az elmúlt öt évben általánossá váltak a műanyagok, a modern, automata gépek. Természetesen a dolgozók száma is csökkent.

Az Automatabrigád tagjai jókedvű fiatalasszonyok. Három éve alakult a közösség.

— Miért csak mostanában, hiszen régebben dolgoznak ebben a műhelyben — kérdezem a brigád vezetőjét.

— Mert ezek az automata akkor álltak munkába.

— És hogyan működnek. Elmagyarázzák, s szinte már majdnem mindent értek. Egy gép méretre vágja a sörtét, azt egy adagolószerszemet összefogja, a gép meg összeilleszti, belenyomja a fémhüvelybe, utána már csak az ecset nyelét kell hozzászögezni.

A dolgok egyszerűek, de az az ember, aki ezeket a gépeket kitalálta, nem lehetett ostoba — gondolom.

Búcsúznunk kell, a kalamazom is siet, a beszélgetőtársak is.

— Csinosak akarunk lenni — mondja az egyik mosolygós fiatalasszony. — Most avatjuk az új ebédőt.

Már több mint száz méterre járok a gyártól, de a pörkölt illata még érezhető, a főzőmester most forgatja meg utoljára a bográcsokat.

P. F.

Országos találkozó

Pécsen szombaton megkezdődött a kisgrafika művelőinek és gyűjtőinek kilencedik országos találkozója. Az esemény házigazdája: a kisgrafika-barátok pécsi klubja, a vidég legrégibb és legnépesebb kisgrafikai köre, amely most ünnepli fennállásának 20. évfordulóját.

A kétnapos eseménysorozat a neves pécsi grafikusművész, a tíz éve elhunyt Korda Béla képzőművészeti hagyatékából rendezett kiállítással nyílt meg. Majd a mecseklajai klub műhelymunkájával, kiállítászerve-

ző és gyűjtő tevékenységével ismerkedtek a hazai és külföldi kisgrafika-barátok. Két alkalmi grafikai kiállítás is rendeztek: az orvostudományi egyetem galériájában Kobi Baumgarten svájci grafikusművész, a városi könyvtárban pedig Czákó Ferenc grafikusművész munkáiból.

A találkozó második napján — vasárnap — megnyitják az országos kisgrafikai pályázat anyagából rendezett kiállítást és átadják a pályadíjakat a legjobb kisgrafikák alkotóinak. (MTI)

Védőpajzs a kőlavina ellen

A hegyekből lezúduló kő-és sárlavina ellen a kazahsztáni Dzsarkentszki-völgy városai és falvai biztos védelmet kaptak, most fejezték be egy óriási hidrotechnikai védőpajzs építését. Az Északi

Tienson hegység térségeit és légifotóit tanulmányozva és a szputnyikok információját alapján sikerült megállapítani a gátrendszer optimális helyét.